

INTERKULTURNO
OBRAZOVANJE
ZA INTEGRIRANE
ZAJEDNICE

Nansen dijalog centar

Nansen dijalog centar je lokalna organizacija civilnog društva osnovana u travnju 2001.

Nansen dijalog centar provodi formalne i neformalne obrazovne programe integriranog i interkulturnog obrazovanja koji se temelje na kritičkom promišljanju identiteta i predrasuda, poticanju procesa suočavanja s prošlošću i promicanju kulture mira i dijaloga.

Misija Nansen Dijalog Centra je **socijalni oporavak i razvoj multietničkih zajednica**. Socijalni oporavak odnosi se na uspostavu komunikacije, razvoj dijaloga, izgradnju povjerenja, poticanje suradnje i izgradnju mira u zajednici. Centar doprinosi razvoju zajednica jednakih mogućnosti kroz osnaživanje osobnih i društvenih potencijala.

O projektu

Projekt „Interkulturno obrazovanje za integrirane zajednice“ nastavak je dugogodišnjeg rada Nansen dijalog centra na području interkulturnog obrazovanja, s glavnim ciljem jačanja društvene integracije, boljeg razumijevanja i suradnje među pripadnicima većine i manjinskih grupa u poslijeratnim i multikulturnim zajednicama.

Projekt se sastojao od provedbe interkulturnih programa u školama, jačanja kapaciteta nastavnika – provoditelja programa kroz edukacije i superviziju, umrežavanja škola i drugih dionika važnih u provedbi interkulturnog obrazovanja - kako u Hrvatskoj tako i na međunarodnoj razini, te afirmacije i javnog zagovaranja potrebe interkulturnog obrazovanja kroz kampanje, okrugle stolove i konferencije.

U sklopu projekta od srpnja 2013. do travnja 2015. Nansen dijalog centar, u partnerstvu s Pučkim otvorenim učilištem Korak po korak iz Zagreba, koordinirao je, organizirao i proveo sljedeće aktivnosti:

- provedbu interkulturnog predmeta Kulturna i duhovna baština zavičaja (KDBZ) tijekom dvije školske godine 2013./2014. i 2014./2015. u 25 škola (24 škole diljem Hrvatske i u jednoj školi u Srbiji)
- zajedničke susrete učenika škola koje provode KDBZ u Otoku i u Vukovaru
- nacionalnu kampanju „Različiti, ne isti – različiti ne, isti“ za promicanje interkulturnosti
- okrugle stolove na temu interkulturnog i manjinskog obrazovanja u Osijeku, Vukovaru, Pakracu, Slavonskom Brodu, Puli, Čakovcu i Kninu
- Međunarodnu konferenciju „Integrirano i interkulturno obrazovanje u Europi“ u Vukovaru
- studiju procjene učinka programa Kulturna i duhovna baština zavičaja
- seminare, radionice i supervizije usmjerene jačanju kapaciteta nastavnika koji provode interkulturne programe

Projekt je financijski podržan sredstvima Europske unije, Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Mreže fondacija Otvoreno društvo.

Zašto interkulturno obrazovanje?

Hrvatska država je izuzetno multikulturalan prostor. Stoljeća migracija uzrokovana sukobima, ali i potragom za mjestom gdje su bolji životni uvjeti, kreirala je današnju sliku Hrvatske u kojoj žive mnogobrojne etničke, vjerske i kulturne manjine.

Ulaskom u Europsku Uniju, demografska slika Hrvatske i nadalje će se mijenjati, a broj različitih manjina i udio u postotku stanovništva povećavati. Društvena integracija neophodan je preduvjet ekonomskog i gospodarskog razvitka te dobrih odnosa u zajednici. Integracija nije, kako se često podrazumijeva, „jednosmjerni“ proces, u kojem se „manjina integrira u društvo“. Za dobru društvenu integraciju odgovorne su i manjina i većina. Interkulturni (međukulturalni) dijalog podrazumijeva otvorenu i dostojanstvenu razmjenu mišljenja između pojedinaca i grupa različitog etničkog, kulturnog, vjerskog i lingvističkog podrijetla i naslijeđa uz zajedničko razumijevanje i uvažavanje. Kompetencije koje su nam potrebne za interkulturni dijalog ne stječemo automatski, potrebno ih je usvajati, primjenjivati i nadograđivati.

Bijela knjiga o međukulturalnom dijalogu govori o potrebi da obrazovanje, uz osnovnu ulogu pripreme djece i mladih za tržište rada, treba pripremiti mlade da postanu aktivni građani društva. Stoga škola ima odgovornost za usmjeravanje i podržavanje u usvajanju stavova i vještina koje će im omogućiti razumijevanje vrijednosti demokratskog društva, upoznati ih s poštivanjem ljudskih prava kao osnovom za podržavanje otvorenosti prema drugim kulturama.

Hrvatski obrazovni sustav odgovara na potrebe stjecanja interkulturnih kompetencija djece i mladih kroz obrazovni sustav. U Nacionalnom okvirnom kurikulumu pod odgojno-obrazovnim ciljevima navodi se: „...odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima te pravima i obvezama djece, osposobiti ih za življenje u multikulturalnom svijetu, za poštivanje različitosti i snošljivost te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskomu razvoju društva...“, „... - razvijati svijest učenika o očuvanju materijalne i duhovne povijesno-kulturne baštine Republike Hrvatske i nacionalnoga identiteta.“ Interkulturni sadržaji, te razvijanje interkulturnih kompetencija učenika bitna su sastavnica Kurikuluma Građanskog odgoja i obrazovanja, koji je u redovnu nastavu uveden od 2014./2015. godine.

Zakonski okvir i NOK i pozitivni propisi tako daju dobar okvir za stjecanje interkulturnih kompetencija, no u praksi primjena načela ide sporo i susreće se s brojnim izazovima.

Kao posljedica rata i mirne reintegracije, u dijelovima Hrvatske, zajednice su još duboko etnički podijeljene. Uz to, manjinsko je obrazovanje (regulirano Zakonom o pravu na obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina) osiguralo djeci upoznavanje vlastite kulture i izgradnju vlastitog identiteta, ali ujedno je postalo zaprjekom njihovoj integraciji u društvo.

Bez obzira na zakone i propise, u praksi danas u Hrvatskoj, kao uostalom i u većini Europskih zemalja, većina uči uglavnom o svom naslijeđu (povijest, jezik, kultura), a vrlo malo ili gotovo ništa o kulturi, povijesti i tradiciji manjina s kojima živi u zajednici, dok manjine uče o većini i gotovo autistično o svojoj manjini.

Kao odgovor na ovu situaciju, Nansen dijalog centar okupio je učitelje i nastavnike, stručne suradnike i roditelje, koji su uz podršku i savjetovanje stručnjaka Agencije za odgoj i obrazovanje, izradili kurikulum predmeta Kulturna i duhovna baština zavičaja (KDBZ).

Kulturna i duhovna baština zavičaja (KDBZ) u školama u RH

Predmet *Kulturna i duhovna baština zavičaja (KDBZ)* omogućuje djeci koja žive u multikulturalnoj i multietničkoj zajednici cjelovitije učenje o svome zavičaju, o kulturi i običajima naroda koji žive na ovom području, a s ciljem boljeg razumijevanja sebe i svoga identiteta te upoznavanja i poštovanja drugih i drukčijih, što je od iznimne važnosti za izgradnju odnosa i interkulturalnog društva.

Predmetni kurikulum dobio je preporuku za uvođenje u škole, po stručnom mišljenju Agencije za odgoj i obrazovanje u svibnju 2007.

KDBZ se, kao izvannastavna aktivnost, provodi od 2007. godine. Prvo u trima osnovnim školama istočne Hrvatske, s uključenih 50-tak učenika, a ove školske godine provodi se u 24 škole u šest županija diljem Hrvatske, te jednoj školi u Vojvodini, s više od 450 uključenih učenika. Evaluacije su potvrdile potrebitost i korisnost ovakvog programa u zbližavanju djece preko etničkih podjela u poslijeratnim multikulturalnim zajednicama, te smo stoga nastavili razvijati interkulturalne programe i širiti mrežu škola koje ih provode.

Škole koje su provodile KDBZ su:

1. OŠ Dalj, Dalj
2. OŠ Markušica, Markušica
3. OŠ "Nikole Tesle", Mirkovci
4. OŠ Siniša Glavašević, Vukovar
5. OŠ Zmajevac, Zmajevac
6. OŠ Dr. Franjo Tuđman, Beli Manastir
7. OŠ Popovac (PŠ Kneževo), Popovac
8. OŠ Bilje, Bilje
9. OŠ "Antun i Stjepan Radić" Gunja
10. OŠ "Zrinskih" Nuštar
11. OŠ "Josipa Lovretića", Otok
12. OŠ "Mladost", Osijek
13. OŠ "Gvozd", Vrginmost
14. OŠ Belica, Belica
15. OŠ Vladimira Nazora, Krnica
16. OŠ Matije Vlačića, Labin
17. OŠ Vazmozlav Gržalja, Buzet (PŠ Roč, PŠ Vrh)
18. OŠ Vidikovac, Pula
19. OŠ "Nikola Andrić", Vukovar
20. OŠ Skradin, Skradin
21. OŠ Bratoljuba Klaića, Bizovac
22. OŠ Matija Gubec, Tavankut, Srbija
23. OŠ Tenja, Tenja
24. OŠ Bršadin, Bršadin

Tijekom provedbe, razvijen je i metodički Priručnik za učitelje Kulturna i duhovna baština zavičaja, koji je Odlukom Agencije za odgoj i obrazovanje od 1. ožujka 2012. odobren kao Pomoćno nastavno sredstvo za ostvarivanje interkulturalnih sadržaja u osnovnoj školi.

Godišnji plan i program KDBZ-a realizira se kroz 35 sati godišnje, a sadržaji i teme ostvaruju se kroz pedagoške radionice, terenski i istraživački rad, projektnu nastavnu, umrežavanje dvije ili više škola pri radu na projektu, obilježavanje značajnih datuma (npr. Međunarodni dan materinjeg jezika, Međunarodni dan kulturne raznolikosti za dijalog i razvoj, Međunarodni dan tolerancije, Dan Europe, i sl.) i završne susrete učenika i voditelja.

Tijekom trajanja ovog projekta obuhvaćene su dvije godine provedbe KDBZa. Tijekom prvog obrazovnog razdoblja obje školske godine, provodile su se pedagoške radionice po programu priručnika (identitet, rješavanje sukoba, stereotipi i predrasude), a u drugom polugodištu škole su zajedno sa projektnim timom odabrale i provodile dvije teme kojima su učenici dodatno produbili znanje iz dva područja: jezične raznolikosti zajednice i važnosti učenja materinjeg jezika, te utjecaja i prožimanja hrvatske sa europskom kulturnom baštinom. Dakako, glavni cilj ovih istraživačkih projekata bilo je jačanje kulturne osjetljivosti i interkulturalnih kompetencija.

Provedba KDBZ-a u školskoj godini 2013./ 2014.

PROJEKT „INTERKULTURNO OBRAZOVANJE – JEZICI ZAVIČAJA“

Ovim su se projektom i tematskim područjem Jezici zavičaja, kroz nešto više od školskog polugodišta bavili nastavnici, stručni suradnici i učenici u 24 škole. Oni su tijekom projektnog razdoblja provodili različite aktivnosti, radionice i projekte unutar škole koji su imali ciljeve:

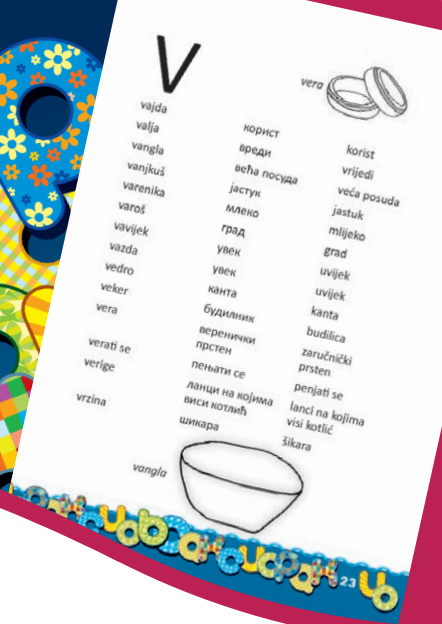
- jačanje interkulturalnih kompetencija učenika s posebnim naglaskom na razvijanju jezičnih kompetencija
- jačanje svijesti o multilingvalnosti hrvatskog društva
- promoviranje kulturne i jezične raznolikosti zajednice kao zajedničke vrijednosti i bogatstva svih njenih stanovnika
- promoviranje potrebe očuvanja i njegovanja manjinskih jezika u hrvatskom kulturnom prostoru

Neke škole projekt su provodile individualno, a neke u suradnji s drugim školama (npr. izrada lingvističkog atlasa, zavičajnog rječnika i sl.) što je doprinijelo produbljivanju metodologije i prijenosu iskustava između nastavnika različitih škola.

Aktivnosti koje su u školama realizirane na temu Jezici zavičaja:

- uvodne, motivacijske radionice - uvođenje u temu (oluja ideja, razgovor, diskusija o zavičajnom govoru, poslovicama, lokalizmima...)
- razgovor sa starijim mještanima, rođacima i susjedima te prikupljanje riječi koje oni koriste u svom govoru, a tipične su za zavičajni govor u prošlosti
- pokazivanje fotografija predmeta mještanima različitih sela i ispitivanje koji je njihov naziv za taj predmet, zapisivanje ili snimanje, razvrstavanje i **izrada lingvističkog atlasa** s kartama ispitanih sela
- izrada video ili audio zapisa razgovora sa starijom osobom koja na dijalektu priča priču na temu: svadbeni običaji naših baka ili običaji berberne zabave ili stari recept moje bake (Priču bake na mađarskom jeziku možete poslušati na web-stranici PŠ Kneževo)

- prikupljanje što više riječi karakterističnih za svoje govorno područje u sadašnjosti
- prikupljanje lokalizama i **izrada Zavičajnog rječnika** s ilustracijama pojedinih riječi i pojmova (OŠ Markušica, OŠ Mirkovci, OŠ Zrinskih, Nuštar, OŠ Bratoljuba Klaića, Bizovac)
- prikupljanje starih naziva uporabnih predmeta za svaku prostoriju u starim kućama i pisanje pojmovnika i **malog rječnika**, te izrada power point prezentacije koja prikazuje rezultate rada na projektu
- istraživanje i crtanje kako su izgledali stari predmeti u istarskoj kući, te prikaz svih crteža u **slikovnom rječniku**
- formiranje tima nastavnika (nastavnik hrvatskog jezika, srpskog jezika, mađarskog jezika, učiteljica bunjevačkog govora, učiteljica glazbe, likovne kulture i voditeljica dramske sekcije) i koreliranje pri radu s učenicima na upoznavanju jezika zavičaja, prihvaćanju razlika i izradi **pojmovnog rječnika** na likovnoj radionici.
- crtanje / ilustriranje slabije poznatih, zaboravljenih riječi, izrada postera i plakata i izlaganje postera na panou
- ilustriranje i ispisivanje riječi koje su slične u dva jezika
- „Jezici zavičaja jučer, danas, sutra“ - **crtanje stripova** vezanih uz temu i **izrada foto-stripa** na temu nesuglasica uslijed korištenja različitih dijalekata
- kviz na temu Zavičajni govor
- igranje igre Bingo s pojmovima iz zavičajnog govora
- izrada memory kartica (npr. sa crtežom te paralelno ispisanim riječima na hrvatskom, srpskom i mađarskom jeziku)
- izrada križaljki ili osmosmjerki s pojmovima iz zavičajnog govora
- **izložba starih predmeta** (velika jednodnevna, u zasebnoj učionici, te višemjesečna, u prostoru pokraj stubišta u školi)
- priprema **igrokaza** na istu temu

Najznačajnija postignuća

- upoznavanje jezika nacionalnih manjina koje žive u zajednici
- usvajanje pojedinih riječi drugih naroda koji žive u bližoj okolini
- uočavanje posebnosti vlastitog zavičajnog idioma
- osvješćivanje koliko su jezici zavičaja utjecali jedni na druge, koliko se riječi preklapa u tim jezicima te učenje određenog broja riječi karakterističnih za dotad nepoznati jezik ili idiom
- spašavanje pojedinih riječi od zaborava
- upoznavanje riječi i starih predmeta karakterističnih za vlastiti zavičaj u prošlosti
- razvijanje selektivnog i kritičkog razmišljanja kod učenika
- suočavanje s vlastitim predrasudama o pripadnicima određenih nacionalnih manjina
- poboljšanje suradnje između učenika različitih nacionalnosti
- razvijanje tolerancije
- razvijanje samopouzdanja prilikom nastupa pred publikom

Što su voditelji KDBZ-a rekli o ovom projektu:

„Tema jezika učenicima je općenito bliska, te kao takva služi kao dobar temelj za promicanje ciljeva interkulturalnog podučavanja. Kako radimo u multietničkoj zajednici, također je bilo važno osvijestiti učenike na međusobne razlike u govoru, kako bi bezuvjetno iskazivali toleranciju po tom pitanju.“

(voditelji KDBZ-a u OŠ Dalj: Brankica Kovačević, Tomislav Vuković, Krešimir Kojundžić)

„Učenici su bili vrlo zadovoljni finalnim radom, osjećali su se bogatiji jednim istraživačkim iskustvom i ponosni na to da su naučili (neki samo ponovili) neke skoro zaboravljene riječi. Osobno smatramo da je takav tip rada vrlo koristan za učenike i za učitelje jer potiče na upoznavanje svog zavičaja, mještana i međusobnu suradnju. Potrebno je puno vremena, strpljenja i dobre voje, ali se sve to na kraju vrati kroz neprocjenjiv osjećaj zadovoljstva.“

(voditeljice KDBZ-a u OŠ Vazmoslava Gržalja, Buzet: Živa Kutnjak i Matea Runko)

„Vrlo je važno sačuvati svoje korijene i svoje podrijetlo, te je veliki značaj u poučavanju lokalnih govora i topolekata. Učenici saznaju više jedni o drugima i zbližavaju se na nekoj novoj razini.

Ove smo godine i dan škole u lipnju posvetili čakavici, te se cjelokupan program odvijao na jeziku zavičaja, kao i recitacije, istarska glazba i glazbala, te kratko predavanje o labinjonskim izrekama.“

(voditeljica KDBZ-a u OŠ Matije Vlačića, Labin: Silvija Česnik Roce)

*„U našem slučaju važnost ove teme je bila u tome da učenici razumiju jezik kao nešto važno što čini njihov identitet, ali i nešto što se mijenja i što trpi utjecaj drugih jezika (dotakli smo se utjecaja jednog jezika na drugi, germanizmi, turcizmi, hungarizmi, kroatizmi...). Posebno smo istakli važnost poznavanja vlastitog jezika, ali i poznavanje jezika sredine te jezika zemlje u kojoj se živi. Mišljenja sam kako ova tema ima izniman značaj u interkulturalnom poučavanju jer osim što osvješčuje jezik kao dio vlastitog identiteta, određuje i pripadnost određenom zavičaju, bogati rječnik te doprinosi boljem međusobnom razumijevaju pojedinaca i jačanju samopouzdanja. „
(voditeljica KDBZ-a u OŠ Zmajevac: Tatjana Tomek)*

*„Ove školske godine učenici Oš Markušica, Markušica i učenici Oš Nikole Tesle, Mirkovci surađivali su na projektu „Jezici zavičaja“. Istraživali su i prikupljali lokalizme na području zapadnog Srijema i napisali mali rječnik zavičajnih riječi prevedenih na srpski i hrvatski jezik. Osim toga, neke su pojmove i ilustrirali, a izrađivali su i križaljke i osmosmjerke koristeći pojmove iz Zavičajnog rječnika. Ovim projektom i ovim rječnikom nastojao se potaknuti učenički interes za druge i drugačije jezike i širenje ljudske, kulturne i jezične tolerancije kao zalog trajanja i postojanosti vlastitog, ali i svakog drugog naroda. Za vjerovati je da su učenici, koji su sudjelovali u izradi rječnika, shvatili vrijednost zavičajnog govora kojim se služe u svakodnevnoj komunikaciji s obitelji i ljudima iz svog zavičajnog okruženja i da im je jedan od životnih zadataka čuvanje zavičajnog govora kao bitne sastavnice, kako njihovog osobnog, tako i nacionalnog identiteta kojeg nasljeđuju od svojih predaka, a trebaju ga sačuvati za buduće potomke.“
(voditeljica KDBZ-a u OŠ Markušica: Nikolina Jelečević)*

ZAJEDNIČKI GODIŠNJI SUSRET UČENIKA I VODITELJA KDBZ-a U OTOKU

04. listopada 2014. godine u Otoku je održan zajednički godišnji susret učenika i voditelja KDBZ-a koji je organizirao Nansen dijalog centar iz Osijeka u suradnji s Osnovnom školom „Josipa Lovrečića“, Otok. Ciljevi susreta bili su povezivanje učenika i nastavnika koji sudjeluju u projektu, učiti i družiti se sa svojim vršnjacima te i dalje biti motivirani sudjelovati i istraživati KDBZ teme.

Program susreta sastojao se od kulturno – umjetničkog programa škole domaćina, podjele i rada učenika u manjim grupama (20 – 30 učenika), aktivnosti „Upoznavanje kroz zavičajnu riječ, vježbe „Upoznajmo našu grupu“, kreativnog rada i izložbe figurica od LEGO kockica na temu „zajedništvo“, te obilaska lokalnih znamenitosti mjesta Otok.

Tijekom aktivnosti „Upoznavanje kroz zavičajnu riječ“ učenici su se u krugu predstavljali tako što su rekli svoje ime, mjesto iz kojeg dolaze, nešto zanimljivo ili specifično o sebi, te prikazali ili samo rekli zavičajnu riječ. Ostali učenici su pogađali značenje predstavljene riječi i govorili kako se ta riječ kaže dijalektom njihovog kraja. Neki učenici su uz riječ prikazali i ilustraciju. Sve riječi i ilustracije koje su učenici predstavili objedinjene su u Slikovni rječnik.

U vježbi „Upoznajmo našu grupu“ učenici su se grupirali na lijevu ili desnu stranu, ovisno o tvrdnjama koje je navodio nastavnik/voditelj radionice, a koje su točne ili netočne za njih (npr. stariji/mlađi od 11 godina, imam brata ili sestru/nemam brata ili sestru, više bih volio živjeti u gradu/na selu, ...). Cilj ove vježbe bio je pronalaženje sličnosti i razlika među učenicima, bolje upoznavanje i jačanje suradnje i zajedništva unutar grupe.

Tijekom kreativnog rada na temu „Zajedništvo“ učenici su, najprije olujom ideja, došli do niza asocijacija na ovu temu, a zatim to prikazali figuricama koje su izradili pomoću LEGO kockica. Gotove uratke izložili su i prezentirali u glavnom holu škole.

U posljednjoj aktivnosti tijekom susreta, učenici su obišli znamenitosti mjesta Otok: katoličku crkvu „Župe Svetog Jakova i apostola“ i Otočku Suvaru¹.

¹ Mlin na konjski pogon, koji datira iz 19. stoljeća, spomenik je najviše kulturne vrijednosti i jedini obnovljen i očuvani objekt te vrste u Hrvatskoj i jugoistočnoj Europi.

PROJEKT „NAŠ DOPRINOS IZGRADNJI INTERKULTURNE EUROPE“

Provedba KDBZ-a u
školskoj godini
2014./ 2015.

Interkulturno obrazovanje važno je za izgradnju osobnog identiteta i učenje o drugima i drugačijima, razvijanje tolerancije i integracijske procese u društvu.

Osim što pridonosi procesima izgradnje pozitivnih odnosa u poslijeratnim višetničkim zajednicama, ono priprema učenike i za život u multikulturalnoj Europi, koje smo dio. Hrvatska, kao izrazito multietnička i multikulturalna zemlja, uči na primjerima Europskih zemalja, no isto tako na primjeru integracijskih procesa u svojim zajednicama.

Projektom „Naš doprinos izgradnji interkulture Europe“, obuhvaćene su osnovne i i srednje škole čiji su se nastavnici uključili u edukaciju. Tako smo jačali kapacitete učitelja, nastavnika i srednjoškolskih profesora tijekom seminara i supervizija.

Ciljevi projekta bili su:

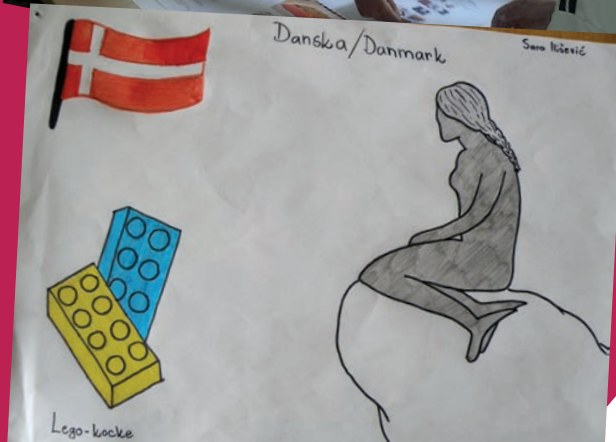
- promoviranje kulturne raznolikosti naše zemlje kao zajedničke vrijednosti i bogatstva svih njenih stanovnika, ali i vrijednosti kojom doprinosimo europskom kulturnom bogatstvu,
- jačanje interkulturnih kompetencija učitelja osnovnih škola i profesora u srednjim školama,
- jačanje suradnje osnovnih i srednjih škola,
- jačanje interkulturnih kompetencija učenika kroz implementaciju interkulturnih sadržaja u školama,
- jačanje suradnje i podrške među školama i nastavnicima koji provode interkulture programe (jačanje Mreže interkulturnih škola).

U provedbi ovog projekta bile su uključene 22 osnovne škole i 12 srednjih škola.

Škole su različito pristupile radu na projektu – individualno ili u suradnji s drugim školama. Nastavnici su međusobno razmjenjivali iskustva što je doprinijelo kvaliteti rada na projektu.

Aktivnosti koje su se provodile u školama pri radu na projektu:

- upoznavanje s pojmom i značenjem Europske unije (oluja ideja, razgovor, diskusija)
- radionica o stereotipima i predrasudama (prema priručniku KDBZ-a)
- rasprava o značenju pojma „doprinos“ – kroz proučavanje najvažnijih izuma iz pojedinih država EU
- izrada i izlaganje crteža i plakata na temu izuma i/ili najupečatljivijih obilježja država članica
- izrada velikog zidnog plakata s narodnim nošnjama iz država članica EU
- istraživački grupni i individualni rad učenika, izrada, izlaganje i prezentiranje plakata o različitim zemljama EU
- pripremanje i degustacija tradicionalnih jela određene države

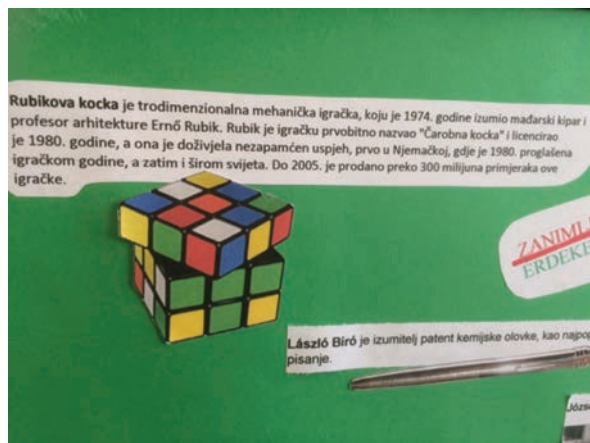

- tematska priredba posvećena određenoj državi
- umrežavanje i suradnja tri škole (Oš Markušica iz Markušice, Oš Antun i Stjepan Radić iz Gunje i Oš Nikole Tesle iz Mirkovaca), te zajednički istraživački rad učenika o manje poznatim zemljama Europske Unije – Luksemburg, Danska i Malta (Gunja), Slovačka, Estonija i Cipar (Markušica) i Slovenija, Belgija i Nizozemska (Mirkovci), izrada i prezentacija plakata i filmova o navedenim zemljama
(filmove možete pogledati na www.kdbz.ndcosijek.hr)
- istraživački rad u paru i prikupljanje informacija o geografskom položaju, kulturno – povijesnim znamenitostima, nacionalnoj kuhinji, jeziku, sličnostima i razlikama, te sistematizacija prikupljenih podataka i izrada Power Point prezentacije
- istraživanje o nacionalnim manjinama u RH; izrada plakata sa županijama, zastavama najzastupljenijih nacionalnih manjina po županijama (Srba, Mađara, Čeha, Bošnjaka Talijana i drugih), poznatim osobama, jezikom i običajima određene nacionalne manjine, s ciljem boljeg upoznavanja manjinskih naroda na prostoru Republike Hrvatske, uspostavljanjem dijaloga i druženja s pripadnicima drugih nacionalnosti, poticanja na prihvaćanje i uvažavanje drugih i drugačijih i razumijevanja da nas razlike obogaćuju.

Najznačajnija postignuća tijekom rada na projektu:

- upoznavanje i produbljanje znanja o pojmovima: stereotipi, predrasude, kultura, interkulturalnost, doprinos Europi, baština, materijalna i nematerijalna baština
- usustavljavanje i produbljanje znanja koje učenici imaju o pojedinim državama i narodima EU, posebnostima i najupečatljivijim karakteristikama i obilježjima pojedinih zemalja EU
- doprinos hrvatske kulture europskim kulturama
- utjecaj kultura drugih europskih zemalja na razvoj hrvatske kulture
- učenje i prepoznavanje zastava i službenih jezika i pisama u pojedinim državama
- uočavanje da su i iz geografski malih država potekli izumi ili proizvodi koje svi koristimo ili poznajemo, često nesvjesni o njihovom porijeklu,
- uočavanje sličnosti i razlika između Republike Hrvatske i ostalih članica EU, povezanosti i međusobnog utjecaja (npr. sličnosti i razlike Mađarske i Hrvatske po geografskom položaju, običajima, tradiciji, gastronomskoj ponudi, plesu i pjesmama, te utjecaj jedne kulture na drugu)
- učenje o kulturnim, povijesnim, industrijskim i društvenim znamenitostima i posebnostima pojedinih država EU
- učenje o poznatim osobama koje su doprinijele razvoju EU, a porijeklom su iz Hrvatske ili su porijeklom iz drugih zemalja EU, no sada žive u Republici Hrvatskoj

- upoznavanje nordijske mitologije kroz istraživanje o nordijskim zemljama: Švedskoj, Norveškoj, Danskoj i Finskoj, učenje o Vikinzima, pričanje mitoloških priča, izrada maketa Drakara (vikiške plovilice), izrada crteža i uređivanje panoa
- uočavanje da različitost čini temelj i najveće bogatstvo EU
- razvijanje samostalnog i grupnog istraživačkog rada učenika

Što su voditelji KDBZ-a rekli o ovom projektu:

„Učenici su iskazali velik interes za temu. Sadržaj im je bio zanimljiv, jer se u većini slučajeva od njih očekivalo da nadgrade postojeće znanje, ali ne suhoparnim podacima kao što su broj stanovnika ili puki geografski pojmovi, nego nečim što im je blisko i prepoznatljivo. Prije ovog projekta, primjerice, nitko nije znao da je Skype izmišljen u Estoniji, antivirusni program ESET u Slovačkoj, a asfalt i praline u Belgiji; ili da su stanovnici Luksemburga najbolji govornici stranih jezika u Europi.

Prilikom izrade crteža, pojedini su učenici bazirali rad na takvim „novim“ otkrićima, dok su pojedini odabrali stereotipne prikaze poznate od ranije. Tako se npr. na crtežu Rumunjske našao grof Drakula, Grčku je predstavio trkač na Olimpijskim igrama, Španjolsku borba bikova, a Finsku selo Djeda Mraza. Kako je učenicima bilo dozvoljeno dodati po dva obilježja za svaku državu, na crtežu Italije tako su se zajedno našli pizza i baština Rimskog Carstva, na crtežu Danske Lego kocke i Andersenova Mala sirena, a na crtežu Austrije valcer i Sacher torta. Zajedničko svim radovima bilo je crtanje zastave i pisanje imena države na hrvatskom te na službenom jeziku pojedine države.

Tema je dobro poslužila za promicanje ciljeva interkulturnog podučavanja. Učenici su preispitali svoje stavove o osobama iz drugih kultura te naučili da je bolje upoznavanje ključ međusobnog razumijevanja i uvažavanja.“

(voditelj KDBZ-a u OŠ Dalj: Tomislav Vuković)

„Učenici su vrlo rado sudjelovali u cjelokupnoj provedbi projekta, a kao najznačajnije postignuće bio je potaknut interes učenika za daljnjim istraživanjem drugih kultura, jačanje samopouzdanja učenika te svijest o potrebi očuvanja vlastite kulture i tradicije.

U cilju interkulturnog podučavanja, ovakve teme i način rada imaju izniman doprinos razvoju interkulturnih kompetencija učenika.“

(Voditeljica KDBZ – a u OŠ Zmajevac: Tatjana Tomek)

„Odabirući temu ovogodišnjeg projekta, morala sam uzeti u obzir da se u našoj školi prošlih godina odvijao jedan sličan projekt pomoću kojeg su učenici imali mogućnost naučiti koje su to članice EU i neke glavne značajke o istima. Iskoristila sam tu činjenicu pa sam s mojom grupom KDBZ učenika razgovarala o članicama EU i došli smo do zaključka da bi se mogli preko tog projekta pobliže upoznati sa skandinavskim članicama EU a posebno s bogatom mitologijom tih, nama dalekih, krajeva. Pošto je nordijska mitologija vrlo širok pojam, mi smo se usredotočili na neke od njenih najvažnijih likova, događaja i skupine naroda koji se uz nju vezuju.

Najprije smo zajedno istražili nordijsku mitologiju koristeći knjige koje smo pronašli na tu temu.

Odlučili smo da su nam najzanimljiviji njihovi bogovi i priče koje se uz njih vežu pa sam podijelila učenike u par grupa i svaka grupa je imala svoju temu. Unutar grupe su se podijelili na crtače i pripovjedače.

Crtači su imali zadatak oslikati lik ili događaj, a pripovjedači prenijeti priču ostatku grupe.

Izradili smo svoj pano na kojem smo izložili crteže i tekstove kako bi upoznali i ostale učenike s nordijskim junacima.“

(voditeljica KDBZ-a u OŠ “Vazoslava Gržalja” Buzet, Područna škola Vrh: Živa Kutnjak)

„U svrhu temeljitijeg i obuhvatnijeg rada na ovom projektu, OŠ Markušica surađivala je s još dvije škole, OŠ Nikole Tesle Mirkovci i OŠ „Antun i Stjepan Radić“ Gunja. Svaka škola trebala je istražiti po 3 manje zemlje EU, a onda prikupljene informacije prikazati plakatima i filmom. Tijekom rada na zadanim aktivnostima, postiglo se povezivanje djece i uspostavljanje novih prijateljskih odnosa učenika iz ove tri različite škole i različite nacionalnosti, koji su međusobno komunicirali i surađivali pri prikupljanju informacija, da bi na kraju izradili kratak film o zemljama koje su istraživali. Radeći na ovom projektu, učenici su uočili sličnosti i razlike između Republike Hrvatske i zemalja koje su istraživali, prepoznajući utjecaj europskih kultura i postignuća u graditeljstvu, arhitekturi i izumima na Republiku Hrvatsku i obrnuto. Metode i aktivnosti, koje su korištene pri radu na ovom projektu, doprinijele su razvoju i produbljivanju tolerancije i interkulturnih kompetencija učenika, što je ujedno i najveće postignuće provođenja KDBZ-a u ovoj školskoj godini.“

(voditeljica KDBZ-a u OŠ Markušica: Nikolina Jelečević)

ZAJEDNIČKI GODIŠNJI SUSRET UČENIKA I VODITELJA KDBZ-a U VUKOVARU

Zajednički susret djece iz 8 škola u Osječkoj- baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji organizirao je Nansen dijalog centar u suradnji sa Europskim domom iz Vukovara, povodom obilježavanja Dana Europe 9. svibnja, u Vukovaru.

Dan Europe slavi se od 1964. godine kao praznik svih Europljana, a učenici su u drugom polugodištu u sklopu KDBZ-a istraživali temu „Naš doprinos izgradnji interkulture Europe“. Program susreta sastojao se od prigodnog kulturno umjetničkog programa, izložbe učeničkih radova i plakata koje prikazuju različite zemlje EU, te kreativnih i radionica upoznavanja učenika različitih škola.

U radionici „Oslikavanje majica“ učenici su dobili majice na kojima su na prednjoj strani crtali nešto o sebi (npr. ime/nadimak, hobi – što najviše voliš raditi u slobodno vrijeme, glazba koju najčešće slušaš, sport koji voliš, mjesto na koje često odlaziš, hrana u kojoj uživaš, osoba koju cijeniš, što te čini sretnim....), a zatim su unutar grupa od 4 – 5 učenika radili sljedeće zadatke:

- predstavite se drugima pomoću majice tj. onime što ste nacrtali na njoj
- kao grupa trebate se dogovoriti koje 3 europske zemlje/grada bi željeli posjetiti tijekom školovanja (osnovna i srednja škola). Na leđima nacrtajte tri kruga i unutar njih nacrtajte što bi radili ili posjetili u tim zemljama/gradovima ili neka karakteristična obilježja tih zemalja
- ukrasite majice po želji, sebi i prijateljima iz grupe

U radionici „Stari sportovi HR i EU“ učenici su bili podijeljeni u dvije grupe i natjecali se u različitim disciplinama (hodanje na štulama, povlačenje konopca, trčanje u vreći...). Na kraju je uslijedilo proglašavanje pobjednika i dodjela simbolične nagrade.

U posljednjoj radionici tijekom ovog susreta pod nazivom „Vukovar – grad susreta kultura“ učenici su bili podijeljeni u grupe od 4 -5 učenika iste škole i razreda. Zadatak im je bio prošetati gradom i fotografirati utjecaje različitih kultura na Vukovar koje će kasnije predstaviti na satu KDBZ nastavniku i drugim učenicima. Na kraju, svaka grupa je trebala osmisлити i napraviti KDBZ grupni selfie na temu „Različiti, a jednaki“.

KAMPANJA „RAZLIČITI, NE ISTI – RAZLIČITI NE, ISTI“

Kao jedan od odgojno obrazovnih ciljeva, Nacionalni obrazovni kurikulum definirao je sljedeće: “odgajati i obrazovati učenike u skladu sa općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima te pravima djece, osposobiti ih za življenje u multi-kulturnom svijetu, za poštivanje različitosti i toleranciju te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskomu razvoju društva.”

UNESCO je 1995. godine dao definiciju tolerancije, koja nastoji unaprijediti tradicionalno sagledavanje da je riječ o pukoj trpeljivosti, gdje većina trpi manjinu, i moćni one manje moćne.

Definicija glasi u cijelosti ovako:

“Tolerancija je poštovanje, prihvaćanje i uvažavanje bogatstva različitosti u našim svjetskim kulturama, naša forma izražavanja i način da budemo ljudi. Ona je zasnovana na znanju, otvorenosti, komunikaciji i slobodi mišljenja, savjesti i uvjerenju. Tolerancija je harmonija u različitostima. To nije samo moralna dužnost, to je također politički i zakonit zahtjev. Tolerancija, vrlina koja mir može učiniti mogućim, doprinosi miješanju kulture rata u kulturu mira.”

U cilju snažnijeg promicanja interkulturalnog obrazovanja i interkulturalnih vrijednosti u RH, projektni tim NDC-a sa suradnicima je odlučio pokrenuti kampanju pod nazivom „Različiti, ne isti, različiti ne, isti“.

U sklopu kampanje „Različiti, ne isti – različiti ne, isti“, u školama koje provode KDBZ te školama u kojima rade učitelji koji su prošli edukaciju na seminarima „Interkulturalnost“, obilježen je Međunarodni dan tolerancije. Učenici su sudjelovali u radionicama koje

Kako ću biti interkulturno kompetentan učitelj?

Razvijat ću:

- verbalne i neverbalne komunikacijske kompetencije;
- sposobnost poštivanja, razumijevanja i prihvaćanja učenika koji pripadaju drugim kulturama;
- interaktivan odnos s “drugim”;
- sposobnost povećane otvorenosti, fleksibilnosti i kreativnosti,
- osjetljivost prema drugom i drugačijem.

Shvatit ću:

- posljedice diskriminacije kulturno drugačijih;
- važnost nesterotipnog mišljenja i antipredrasudnih stavova

Učit ću:

- o svojoj i drugim kulturama;
- o sebi kao pojedincu;
- o sebi kao dijelu zajednice;
- o sebi i grupama kojima pripadam.

su se sastojale od sljedećih aktivnosti: „Lepeza“ sa ciljem uočavanja pozitivnih osobina kod drugih i razvijanje pozitivne slike o sebi; „Pictionary“ s ciljem istraživanja osobnih stereotipa i predrasuda o drugima, razumijevanja kako stereotipi djeluju, te razvijanja kreativnost i spontane ideje u skupini. Posljednje dvije aktivnosti bile su „Snježne pahuljice“ s ciljem uvažavanja različitosti i „Zagrlj prijatelja“ s ciljem stvaranja međusobne povezanosti.

Osim sudjelovanja u spomenutim aktivnostima, učenici su rješavali i analizirali Upitnik „Koliko si tolerantan / tolerantna?“, a svim sudionicima radionice podijeljene su i prigodne narukvice.

Svim učiteljima u školama u kojima je obilježen Međunarodni dan tolerancije podijeljeni su informativni letci o važnosti interkulturnog obrazovanja.

OKRUGLI STOLOVI

Okrugli stolovi, organizirani u okviru projekta, imali su cilj potaknuti dijalog o ulozi odgojno-obrazovnih institucija u društvenoj integraciji. Od prosinca 2013. do travnja 2015. organizirano je sedam okruglih stolova: u Osijeku, Vukovaru, Pakracu, Slavonskom Brodu, Puli, Čakovcu i Kninu. Sudionici okruglih stolova bili su predstavnici škola - učitelji i stručni suradnici, predstavnici manjinskih udruga i organizacija, roditelji, predstavnici tijela javne uprave koji se bave obrazovanjem, te predstavnici udruga koje se bave interkulturalnim i manjinskim obrazovanjem.

Okrugli stolovi organizirani su u suradnji s drugim civilnim udrugama i inicijativama koje promiču i bave se interkulturalnim i manjinskim obrazovanjem, a to su: GONG, Mreža mladih Hrvatske, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, GOOD Inicijativa, Inicijativa Svi mi-za Hrvatsku svih nas, Europski dom Slavonski Brod, Srpski demokratski forum, Društveni centar Rojc Pula.

Kao rezultat okruglih stolova koncipirane su preporuke za unaprjeđenje manjinskog obrazovanja te preporuke za unaprjeđenje interkulturalnog obrazovanja u školama.

Preporuke za unaprjeđenje interkulturalnog obrazovanja:

- Potrebno je sustavno osigurati vrijeme tijekom nastave za interkulturalno učenje što je u skladu s potrebama i interesima djece i mladih, ali i s hrvatskim propisima i međunarodnim obvezama.
- U školi je potrebno njegovati interkulturalnost što se osigurava učenjem o kulturnim različitostima različitih manjina: etničkih, vjerskih i kulturnih, koje žive u zajednici, te provoditi aktivnosti koje omogućuju međusobno upoznavanje i zajednički rad i djelovanje npr. kroz obilježavanje događaja važnih manjinama, kroz način uređenja škole; postere, projekte, posjete predstavnicima manjina ili zajednica i organizacijama različitih manjinskih grupa u zajednici.

- Važno je u predmetne programe/kurikulume uključiti sadržaje o kulturama nacionalnih i drugih manjina s osobitim naglaskom na njihov doprinos zajedničkoj kulturi.
- Ključno je da i djeca pripadnika većinske skupine uče o manjinskim kulturama kao dijelu zajedničke kulturne baštine.
- Nužno je osigurati veću sustavnost i kvalitetu u edukaciji i podršci učiteljima i nastavnicima u provedbi interkulturalnog obrazovanja.
- Jačati partnerstvo civilnog i javnog sektora za planiranje i provedbu edukativnih interkulturalnih programa u obrazovnim institucijama RH, s ciljem jačanja interkulturalnih kompetencija nastavnika, učenika, zaposlenika škole i roditelja.

Preporuke za unapređenje manjinskog obrazovanja

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, jedinice lokalne samouprave i manjinske organizacije zajedničkim naporima trebaju osiguravati uvjete za manjinsko obrazovanje.
- Potaknuti škole da za učenike pripadnike nacionalnih manjina organiziraju nastavu po jednom od postojećih, zakonom propisanih modela.
- Potrebno je informirati roditelje o mogućnostima uključivanja učenika u manjinsko obrazovanje.
- Učenicima treba osigurati nestigmatizirajuće okruženje te poticati na uključivanje u programe obrazovanja manjina.
- Omogućiti dodatno motiviranje bodovanjem za buduće obrazovanje učenicima koji se uključuju u programe manjinskog obrazovanja, kao i u učenje o drugim jezicima i kulturama.
- Treba izraditi i objaviti nastavne planove i programe za obrazovanje nacionalnih manjina, te odobriti izdavanje novih udžbenika i nastavnih materijala.
- Više naglašavati značenje doprinosa manjinske kulture lokalnim i regionalnim identitetima.
- Depolitizirati i stručno ekipirati manjinske kulturne i obrazovne institucije.
- U nastavnom planu i programu/ kurikulumu treba poticati učenje o kulturi manjina, otvorenost prema kulturnim različitostima i multiperspektivnost.

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA Integrirano i interkulturno obrazovanje u Europi

Međunarodna konferencija „Integrirano i interkulturno obrazovanje u Europi“ održala se od 28.veljače do 1.ožujka 2015. u Vukovaru. Osnovni cilj konferencije bilo je otvaranje dijaloga o interkulturnom obrazovanju danas kao i izazovima i pozitivnim praksama u provedbi istog. Konferencija je bila namijenjena nastavnicima osnovnih i srednjih škola, ravnateljima, stručnim suradnicima, predstavnicima organizacija civilnog društva te predstavnicima državnih institucija koji se bave odgojem i obrazovanjem djece i mladih.

Tijekom konferencije o ovim temama govorili su gosti iz Velike Britanije, Makedonije, Njemačke, Norveške, Turske, Izraela, Bosne i Hercegovine, Srbije i Hrvatske.

U ime Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta konferenciju je otvorio Pomoćnik ministra, gospodin Staša Skenžić. Prisutnima su se potom obratile Zamjenica gradonačelnika Grada Vukovara, gospođa Marija Budimir te Ivana Milas, predsjednica Nansen dijalog centra.

U okviru konferencije bile su organizirane tri panel diskusije s uvodnim predavanjima.

U prvom panelu „*Integrirano obrazovanje u post-konfliktnim društvima*“ o važnosti integriranog obrazovanja u zajednicama nakon sukoba te uloji u socijalnom oporavku zajednice govorili su Paula McIlwaine iz Northern Ireland Council for Integrated Education (NICIE) i Integrated Education Fund iz Sjeverne Irske, Inas Deeb iz Hand in hand iz Izraela, Yaffa Shira Grossberg, iz Max Rayne Hand in Hand Jerusalem School iz Izraela i Sasho Stojkovski iz Nansen dijalog centra Skopje, Makedonija .

Drugi panel „*Različitost i inkluzija u europskim školama*“ prikazao je izazove i primjere iz prakse različitih europskih modela interkulturnog obrazovanja, a govorili su: Steinar Bryn iz Nansen Centre for Peace and Dialogue iz Norveške, Zrinka Štimac iz The Georg Eckert Institute, Njemačka, Kelly Simcock, The Tim Parry Johnathan Ball Foundation for Peace i RAN Prevent (The Radicalisation Awareness Network) iz Velike Britanije, te Almut Küppers, Istanbul Policy Center, Sabanci University (Goethe University Frankfurt) iz Turske.

Treći, završni panel „Okvir za interkulturno obrazovanje u Hrvatskoj i zemljama regije“ predstavio je primjere dobre prakse iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, a govorili su: Emina Bužinkić iz Centra za mirovne studije i Inicijative za uvođenje Građanskog odgoja i obrazovanja i Asja Korbar iz Pučkog otvorenog učilišta „Korak po korak“, Hrvatska, Ljuljeta Goranci-Brkić iz Nansen dijalog centra iz Sarajeva, Bosna i Hercegovina, Elvir Đuliman iz Nansen dijalog centra Mostar, Bosna i Hercegovina i Milica Grahovac iz Centra za obrazovne politike iz Srbije.

Ključni zaključak konferencije govori da interkulturalna edukacija danas, više nego ikad, ima izrazitu vrijednost i važnost. Integrirane škole i interkulturalna edukacija pomaže procesu društvene integracije i premoštavanju razlika te prevenira diskriminaciju na svim nivoima - etničku, religijsku, kulturalnu. U ovom procesu nastavnici, roditelji i učenici trebaju kontinuiranu podršku širokog kruga dionika (javnog i civilnog sektora) na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.

JAČANJE KAPACITETA NASTAVNIKA ZA PROVEDBU INTERKULTURNIH PROGRAMA

Tijekom provedbe projekta Nansen dijalog centar posebnu je pozornost posvetio edukaciji i osnaživanju nastavnika za rad na temama vezanim za interkulturno podučavanje. Sve provedene edukacije i seminari kombinirali su teoretska i praktična znanja za provedbu općih, ali i posebnih tematskih cjelina i projektnih zadataka s ciljem podizanja interkulturnih kompetencija učitelja i učenika.

Važno je naglasiti da je razvoj interkulturnih kompetencija zahtjevan i osjetljiv proces koji traje cijeli život. Osposobiti dijete/čovjeka za život u multikulturnom okruženju cjeloživotni je „zadatak“, s čijom je realizacijom dobro započeti već u dječjem vrtiću kroz proces socijalizacije, nastaviti u osnovnoj i srednjoj školi u procesu odgoja i obrazovanja, te nadograđivati tijekom daljnjeg obrazovanja i života. Važnu ulogu u tom procesu imaju svi koji rade s djecom – odgojitelji, učitelji, nastavnici, profesori. Svi oni pomažu u stjecanju interkulturnih sadržaja i vrednota. Oni potiču djecu, učenike, one s kojima rade, na promoviranje i oblikovanje stava otvorenosti prema drugima, promicanje jednakosti i međusobnog uvažavanja u cjelokupnoj društvenoj zajednici.

Seminar „Interkulturno podučavanje – jezici zavičaja“

Seminar je okupio nastavnike i stručne suradnike škola koje su u prethodnom razdoblju provodili program KDBZ, ali i zainteresirane suradnike iz novo uključenih škola. Seminar je imao cilj približiti sudionicima metodologiju rada interkulturnog obrazovanja kroz temu jezika zavičaja. Seminar je istakao važnost učenja materinjeg jezika (kao važan preduvjet za učenje drugog/stranog jezika), te činjenicu da promocija manjinskih jezika u školi pomaže učenicima pripadnicima manjina razvijanje njihovih jezičnih kompetencija i to ne samo na materinjem jeziku već i na većinskom jeziku koji se govori u školi. Sudionicima je predstavljeno nekoliko metodoloških pristupa u

radu na ovoj temi. Dio seminara bio je rezerviran za razmjenu iskustava i planiranje KDBZ programa u 2014. godini.

Voditeljice seminara: Zrinka Jelaska, Lidija Cvikić – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odjel za kroatistiku i Zehra Delić – učiteljica, OŠ “Mladost” Osijek.

Radionice i seminari „Interkulturalnost“ (2014./2015.)

Tijekom 2014. i 2015. godini u suradnji sa Agencijom za odgoj i obrazovanje, Nansen dijalog centar održao je edukaciju na temu „Interkulturalnost“, namijenjenu učiteljima razredne nastave te učiteljima predmetne nastave, nastavnicima srednjih škola te stručnim suradnicima Osječko baranjske i Vukovarsko srijemske županije.

Edukacija za osnovne škole odvijala se kroz tri modula za dvije grupe nastavnika tijekom travnja, svibnja i lipnja 2014, dok se edukacija srednjoškolskih nastavnika odvijala u dva modula u travnju i srpnju 2015. godine.

Ciljevi edukacije bili su: steći temeljne interkulturene kompetencije, usvajati interkulturene stavove, znanja i vještine - bolje razumijevati i poštivati različite kulture, usvajati djelotvorno ponašanje u drugim kulturama – razvijati interkulturenu osjetljivost, te razvijati i proširivati osobno znanje i komunikacijsku kompetenciju u radu s kulturno drugačijim učenicima.

Edukacija se odvijala radom u pedagoškim radionicama, radom u iskustvenim skupinama, vježbama i raspravama, a predavači su bili: Amalija Krstanović, pedagoginja, Monika Šimek, psihologinja, Zehra Delić, učiteljica razredne nastave, te Ivana Milas, koordinatrica programa edukacije Nansen dijalog centra.

Evaluacijski seminar

Cilj ovog seminara bio je okupljanje nastavnika provoditelja KDBZ-a kako bi međusobno podijelili svoja iskustva u provedbi programa. Tijekom seminara sudionici su dali povratnu informaciju oko pojedinačnih elemenata implementacije projekta „Interkultureno obrazovanje za integrirane zajednice“ (edukacija, supervizija, provedba tema i sl.) te su sudjelovali u reviziji i nadopuni kurikula interkulturenog programa edukacije KDBZ.

Voditeljica seminara:
Jasenka Pregrad

Supervizijska podrška u provedbi KDBZ-a od 2013. do 2015.

Kao oblik podrške u provedbi interkulturalnog programa KDBZ tijekom projekta provedene su brojne individualne i grupne supervizije nastavnika. Supervizijski program sastojao se od evaluacije odrađenih aktivnosti u određenom vremenskom periodu te osmišljavanja i planiranja novih aktivnosti. Poseban oblik podrške ovom procesu bile su grupne supervizije koje su uključivale element međusobne podrške provoditelja KDBZ programa. Projektni tim je u novo uključenim školama kao podršku nastavnica provodio i uvodne radionice o interkulturalnosti za nastavnički kolektiv pojedine škole, kao dio supervizijskog procesa.

Superviziju su provodili Amalija Krstanović, Ivana Milas i Igor Đorđević.

Suradnici na projektu – učitelji i nastavnici, provoditelji Kulturne i duhovne baštine zavičaja u školama:

Ana Berač
Andrea Zelić
Anica Novoselac
Anita Tufekčić
Ankica Rakas Drljan
Branka Kranjčević
Brankica Kovačević
Danijela Maširević
Dubravka Kolčić
Ema Škabić
Iva Šušić Degmečić
Ivana Kostadinović
Jasna Klarić

Jelena Kolić
Jelena Maričić
Josipa Kopilović
Karolina Nadaždi Hideg
Krešimir Kojundžić
Lidija Jambrović Hertarić
Mateja Runko
Mirjana Perčić
Mirjana Šmit
Miroslava Vekić
Nikolina Jelečević
Nikolina Mandić
Novica Gajić

Petar Kopunović Legetin
Sandra Dundara
Sanja Kovačić
Sanja Lovrić
Silvija Česnik Roce
Silvija Micek
Slobodan Seferović
Stanislava Stančić Prčić
Tatjana Tomek
Tomislav Vuković
Verica Karliček
Zehra Delić
Živa Kutnjak

Projekt su financijski podržali:

Europska unija

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Za sadržaj publikacije odgovorni su isključivo Nansen dijalog centar i Korak po korak, i on se ni na koji način ne može smatrati službenim stajalištem Europske unije, niti nužno odražava stajališta Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, kao ni Mreže fondacija Otvoreno društvo.

KORAK PO KORAK
pučko otvoreno učilište

Projekt provodi:

Nansen dijalog centar

Cvjetkova 32, 31000 Osijek

T: +385 31 494 258

F: +385 31 494 201

ndcosijek@nansen-dialogue.net

www.ndcosijek.hr

Projektni partner:

Korak po korak

Ilica 73, 10000 Zagreb

T: +385 1 4854 935, 4854 936

F: +385 1 4854 022

www.korakpokorak.hr